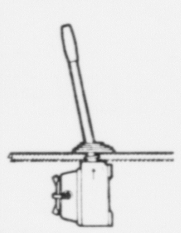

PIASTIMO

Hondlensipumpur

Hondlensivirknið **Hörn**
pneumatska 1117
3800 Tórshavn

Kann ikki vera rætt at bert arbeiddara-stættin skal gjalda kreppuna

sjónarmið

Ídag

Ingeborg Vinther, formaður Føroya Arbeðarafelags

Aftur í ár eru tað okkum laga at halda 1. maí — alheimsarbeiðaradag.

Tá okur hátíðarhalda arbeiddaradagin her heima á landi, her tað er fritt at samlast, kann man ikki lata vera at hugsa um, hvussu ójavnar umstøðurnar eru hjá arbeiddarafelldini í teimum ymsku londunum at halda henda dag, nógva staðni livir arbeiddarastættin undir trøngum korum — ófræls og kúgað — hefur ikki so frætt av rætti, at hon kann samlast til 1. maí-dagshald. Og teir fakfelagsleiðarar, ið tala teirra sak, og stríðast fyri at vinna hesum stætti sémdir, verða oftast niðurbardir, fongslaðir. Heldur ikki kemur tað so sjáldan fyri, at tey missa liv. Soleiðis livir ein partur enn í dag. Hetta eiga okur at hava í huganum.

Ongantið hefur tað eydnast arbeiddarafelldini, hvar enn tað so er í heiminum, at vinna sær rættindur uttan við stríð og strev.

Sjálvt um okur her heima halda okkum vera komin nakað áleiðis, so er nógv eftir at vinna enn.

Altíð hava tað verið kreftir í samfelag okra, sum stríðast móti fakfelagsrørsluni. Tí er umráðandi at standa saman, so tað ikki eydnast hesum kreftum at taka nakað av teimum rættindum, ið eru vinnin við strev og stríð.

Eitt tað størsta vandamálið í dag innan fakfelagsrørsluna er, at vit standa so spjadd. Tað er alt ov lítið samanhald.

Hetta ger, at arbeiddarafelldin stendur nógva veikari, og teir, ið fyrirmunirnar hava av hesum, eru sjálvandi mótpartir okra, sum vinnur upp á, at verfafólk ikki kann finna útav, hvussu sterk vit kunnu verða, um bert vit stóðu saman sum ein eind. Tí má eitt av málum okra verða at fáa samlað og styrkt fakfelagsrørsluna.

Okur standa mitt í sáttmála-samráðingunum, har í vit krevja sémdir fyri línir okra, bæði lonarlaga og á annan hátt. Hverji úrslit koma burtur úr stendur ósvarað enn.

Tað hevur allar tíðir gingið strítið at vinna teimum tímalöntu nakrar sémdir. Øll kenna okur niðurlagið frá mótparti okra og teimum borgarligu, tá ið rættvísu krav verfafólksins verða legd fram. Tað eru ongantið ráð til, at verfafólk kunnu hava eina løn, ið tey kunna liva av við átta tíma arbeiði.

ein rættur aðrir stættir í samfelag okra hava.

Samfelagið er í fíggjarligari kreppu og ongantið hoyra okur tað so ofta, sum tá ið sáttmálasamráðingarnar standa fyri durum. Leggið merki til tað, og hví? Jú, tað visir seg at vera ógvuliga umráðandi hjá teimum borgarligu og arbeiðsgev-

arunum at «terpa» hetta inn í fólk — gjøgnum bæði útvarp og bløð — um hvussu illa stendur til í okra samfelag. Tað eru ikki ráð til lonarhækkingar! So, hvør skal siga, tykur mugu ikki krevja nakað, og heldur ikki vænta, nakað. Teir royna sjálvandi at taka bæði mótið og dirvið frá okkum, men tað má als ikki eydnast teimum, tí so hava teir vundið spælið, og tað skulu teir helst ikki.

Okur kunnu seta spurnartekin við, hvar kreppan er, og hvør hevur ábyrgdina av tí fíggjarliga ófri, land okra er komið út í. Latíð okkum sláa fast beinanveg, at tað eru ikki tey lægstløn, ið hava ábyrgd av hesum.

Øll eru vitandi um, at hesin stættur ið hevur kapitalin um hendi — teir sokallaðu kapitalistarnir — liva í yvirflóði, hava ikki huga um annað, enn at vinna so stóran profitt sum gjørligt. Í teimum goðu tíðunum hevur ikki verið hugsað um at leggja upp fyri til at standa móti við í verri tíðum. Teir vita jú, at tá á stendur, so er bert at fara í landskassan at fáa stuðul. Nú skal so hvør skattgjaldari gjalda fyri hesar menn, verfafólk, og tey, ið bert hava pensiónir at liva av, skulu bera tær tungu skattabyrðanar, meðan hesir samtiðir, sum eg so ofta havi nevnt fyrr, hava allar fyrirmunir til at avskriva gjøgnum okra órættvísu skattaløg, og ikki kann sigast annað, enn at hetta er bæði ábyrgdarleyst og ómánsligt.

Okur hava nú roynt tað borgarliga alternativ við í gott og væl tvey ár. So er tíð at seta spurningin um, hvussu hava teir roynt fyri tann lægstlønsta stættin í okra samfelag? Hvat hava teir gjørt fyri tey veiku? Fyri øll tey, ið hava hjálp fyri neyðini? Tað kann svarast stutt og greitt: her er syndarlaga lítið komið av skafti.

Ikki í nógva ár hevur slíkt ráðaløysi og slíkur ódugnaskapur verið vistur fyri landsins íbúgvum, sum síðani hetta styri kom út í Tinganes.

Teir hava lagt enn fleiri byrðar á verfafólk! Øll minnast bragðið, hesir høgu harrar úti í Tinganesi framdu stutt eftir, at felagini gjørdi seinasta sáttmála í 1981. Tá lögdu teir nýggjar inntøkulögir á lønmótakarnar, so okur mistu meir enn vundið var í lonarbata. Hvat gjørdtu teir í vár? Beintíð prístalið aftur á 100 — nú, heilt aðrenn var farið til samráðingar. So nú er fakta ongin dýrtíðarvíð eftir.

Hettar eru bert smá dæmi um tann skilaleysa politik, henda samgongarekur og tann ágang, hon ferir móti verkamannafelldini. Teir reypaðu dúgliga av, at nú skuldu teir fáa skil á millum annað landsins búðskap. Ongi uttanlandsins skuldu takast, men ongantið er uttanlandsskuldin vaksin so skjótt sum nú, ið borgar-

«merkini» og skrásetingin er aftur eitt av teimum stóru málunum í samráðingunum hesuferð. FA vil — eins og fakfelagini í grannalöndunum longu hava fingið — hava eina teknologavátalu, soleiðis at fólkid luttekur í tilrættisleggjanini og skal goðtaka tað teknologisku útgerð, sum kemur inn á virkni

liga alternativ við ræður fyri borgum.

Hvat hevur hetta landsstýrið ikki kostað tí føroyska skattaborgaranum bara í uttanlandsferðum???

Flest øll minnast nokk sjálfvan lögmann reypa av, aðrenn hann fekk ábyrgdina úti í Tinganesi, at ikki var neyðugt við øllum uttanlandsferðunum, tá ið samráðast skuldi um ymskari sáttmálar, sum eiti nu hevði við fiskimál at gera. Hetta kundi hann saktans haft klárað við eini telefonssamrøðu ella einum frimerki. Slík vóru orðini, men hvussu hevur gingið? Ongantið hevur so dúgliga verið ferðast við stórum halum av monnum og ráðgevarum sum hava verið við á ferðunum, men úrslitini kunna diskutera.

Og hvussu hava teir vart verfafólk, síðani teir komu til ræði. Jú, teir skuldu spara, men tað hevur verið í ólukkumáta. Tað gekk fyrst út yvir tey lægstløn: Almenn arbeiði blivu steðgað — tímalent ríkin út í vinnuløysi! Slíkt kalla teir spari-politikk. Spara við at koyra ein prat av okra lægstlønna fólk út í eitt vónleyst vinnuløysi. Nýggji arbeiðsplass hava teir ikki megnað at útvega. Ongin arbeiðsloysistrygging er. Hesi fólk orka sjálvandi ikki at gera sína skyldu til samfelagið, tá tey úttan egnu skyld eru uttan arbeiði, ein skuldu trúð, at hesir vóru so mikið at sær kommir, at teir dugdu at skilja, at betur var fyri tey og samfelagið sum heild, um atbeði var til allar hendur. Men hvussu skulu landsins kosnu menn skilja tað, tá ein stórtur partur av okra stýrandi monnum sjálfur sita við teimum og trimum árslønnum. Hetta er átaluvrt, og skuldu teir skammast yvir at sita og löggeva, leggja fleiri byrðar á lonarbeiðaran, og tosa um krepputíðir — hetta má verða tað, ið kallað dupultmoralur við lit.

Fakfelagini hava lagt fleiri mál, bæði fyri lögtingið og landsstýrið, men hvat hald tit, at teir hava gjørt við hesi mál? Onki! Tað er ikki so frægt, at eitt einasta svar er komið haðani. So nógva vírða teir, ið ráða, verkamannastættina. Stutt sagt, teir vísa størstu vanvirðing við ikki at hríða at svara aftur.

Man nakar annar stættur í samfelagnum fáa slíka viðgerð, tá sakt verður t.d. um stuðul til bæði líkt og ólíkt — tá teir, ið eiga kapitalin, skilja landskassan eftir stuðli til skipa-bygging ella okkurt annað, eru teir nokk skjóttir at svara og lata stuðul. Tað má bara ikki verða frá arbeiddara-stættini. Tá gongur entá ikki at brúka pening til eitt frimerki, so vit fáa eitt svar.

Tað eru nógva tíðandi mál, ið ikki eru loyst enn. Dentur má leggjast á eitt nú ta skráseting, ið fer fram á nógvum arbeiðsplassum, eitt nú

verði edv-tólum, sum vinda alt meira upp á seg, her er stórt vandi fyri misbrúki, tí ongin avtala er um, hvussu hetta skal brúkast á arbeiðsplassunum. Og ikki minst merkini, sum verða nýtt. Hetta er eisini ein stórt vandi við teimum, tí tað spjaddir arbeiðsfólkid, tí tey standa og kappast móti hverjum øðrum.

Vit hava nú við sær seinasta samráðingarnar roynt at fáa, ið hetta broytt, men tað er ikki eydnast enn. Vit atla to ikki at gevast fyrr enn nakað er hent í hesum máli. Onkur heldur kanska, at hetta hevur verið framtíð nóg ofta, men so er ikki. Okur eiga ikki at gevast fyrr enn broyting er komin í. Hetta er jú ein máti at kúga arbeiddaran meira, og eiga okur at vera ansin. Hetta er sera ódramligt, at arbeiðsgevarnir koma við slíkum inn á virkni, uttan at fólkid verður eftirspurt. Hvát halda tit, at teir høvdu sagt til sjálfur at verðið registreraðir, og um alt tað, teir gjørd, bleiv koyrt inn á e.d.v. tól? Ella hevði tað ikki verið áhugavert at vita, hvat ið okra landsstýris- og lögtingsmenn høvdu sagt, um teir skuldu registrera við merkjum og e.d.v.-tolum, tá teir komu til arbeiðis í landsstýri og lögtingi. Hvi skal tað bara vera tann tímalenti?

Hetta mál má takast fram líka til øll verfafólk skilja vandan í hesum.

Men fyri at krav okra skulu vinna nakrar sémdir er neyðugt, at saman-hald er. Er tað ikki arbeiddarafelldin saman við fiskimonnum okra, sum skapa landsins virði? Illa hevði verið státt í landinum, um hesar báðar stættir ikki vóru sinnar fyri at halda vinnuhjolin gangandi. Men lítið hava hesar stættir verið virðar, og hart hevur stríðið mangan verið, fyri at vinna teimum sémdir.

Min áheitan skal verða til tykkum arbeiddarar, kvinnur og menn, latið okkur standa saman, og í felagsskapi stríðast fyri rættindum okra. Samanhald gevur styrki! Lat tað verða slag-orðið hjá okkum. Tað er kanska ongantið sum nu neyðugt við einari sterkari fakfelagsrørslu, men hon verður ikki sterk uttan við saman-haldi millum arbeiddaran sjálfur. Tað mugu okur altíð minnast til.

Sjálv mugu okur berjast fyri okra rættindum. Tað er eingin, ið gevur okkum nakað. Altíð verður sagt, sum eg nevndi áður, tá verfafólkid leggur rættvísiskrøv síni fram, at kreppa er í samfelagnum, men tað ber ikki til at tað bert skal vera tann eini stætturin í samfelagnum, sum skal gjalda kreppuna.

Tí eiga okur at styrkja fakfelagini, so tey standa sterk í samfelagnum og eru miðdepuln, ið verfafólk samlast um í eini sterkari eind.

MYNT-VASK

Jónas
Broncksgøta 34

Opíð: kl. 7-21
leygardag: 7-18

**Fylg við,
hvat hendir
— les
SOSIALIN**

KJARTAN DALSGAARD

TRIGGAR
UMBODS
SIDA

NOVALEGGJARA
TLF 15222

MAMMUT

ÚLPURNAR

HOPO Tórshavn tlf. 14707
HOPO Klaksvík tlf. 56544

**FØROYSK
FRAMLEIÐSLA**

Pt. Sjóklæðnavirkið
Klaksvík